

VI Krajowy Zjazd Delegatów

Mieśc 29.09. - 01.10.1994

S t a n o w i s k o

Nr 3

ws. sytuacji rodziny polskiej

Zryw Sierpniowy, który doprowadził do powstania NSZZ "Solidarność", w 14 ze swoich 21 postulatów dał wyraz protestowi środowisk pracowniczych wobec degradacji rodziny, trosce o jej byt, wspomagając ją infrastrukturę, prawa do edukacji, rozwoju kulturalnego, ochronę zdrowia.

Dziś, w Międzynarodowym Roku Rodziny, Związek nasz po raz kolejny musi uderzyć na alarm - rodzina polska jest w niebezpieczeństwie.

Występujemy z mandatu i w obronie tych, których warunki życia w okresie transformacji systemowej ulegają drastycznemu pogorszeniu - pracowników najemnych, ludzi żyjących w ubóstwie, bezrobotnych, emerytów, niepełnosprawnych, bezdomnych - wszystkich, którzy ten Związek tworzyli w Sierpniu 1980 roku, którzy należą do niego dziś i mają prawo liczyć, że stanie On w ich obronie.

Dotychczasowy przebieg zmian systemowych przenosi cały ich ciężar na środowiska najuboższe.

Szybki wzrost kosztów utrzymania przy ograniczeniu wzrostu płac zarówno w sferze produkcji materialnej, jak i (w znacznie większym stopniu) w sferze budżetowej zachwiał samodzielnością ekonomiczną rodzin polskich. Ponad 40% rodzin żyje w ubóstwie i nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie. Zjawisku temu towarzyszą co rok malejące w budżecie państwa środki przeznaczone na pomoc społeczną - w roku bieżącym brakuje ok. 3 bln zł (!).

Plaga bezrobocia (niemal 3 mln osób) nie tylko rujnuje zasoby materialne rodzin, ale wywołuje dalsze negatywne skutki społeczne - depresje, alkoholizm, narastający brak przystosowania do życia w społeczeństwie, wzrost przestępczości, rozpad rodzin.

Dzieci przed ukończeniem 16 roku życia podejmują się pracy zarobkowej, by wspomóc bezrobotnych rodziców.

Najuboższym przyszłym matkom odebrano szansę na jakąkolwiek realną pomoc materialną, ograniczając do 2 miesięcy (!) okres wypłat zasiłków dla kobiet w ciąży i do 2 po porodzie.

W tym samym czasie nowa *Ustawa o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych* daje możliwość eksmitowania na bruk rodzin nie opłacających czynszu przez okres 3 miesięcy, a nawet tych, którzy nie płacą za energię elektryczną.

1/3 polskich mieszkań to lokale substandartowe, trudno więc mówić o przekwaterowaniu ludzi ubogich do lokali socjalnych.

Narasta zjawisko bezdomności - w tym i rodzin z małymi dziećmi - nieoficjalnie szacowane jest na ok. 200 tys. osób, a wszystkie polskie noclegownie łącznie mogą pomieścić zaledwie 3.200 osób.

Strona rządowa zdecydowanie opiera się zmianom systemu podatkowego na prorodzinny. To nie jest jedyny dowód polityki państwa zagrażającej rodzinie. Maleje liczba ludności, liczba małżeństw, liczba urodzeń żywych. To ostatnie zjawisko, to wynik również zatrucia środowiska, braku należytej opieki lekarskiej dla przyszłych matek, braku leków czy choćby środków na odpowiednie odżywianie.

Upada infrastruktura wspomagająca rodziny.

Postępuje ograniczenie dostępu rodzin pracowniczych i emeryckich do świadczeń cywilizacyjnych : edukacji, kultury, nauki, ochrony zdrowia.

Utrwala to powstające podziały, zmniejsza już na starcie szanse życiowe dzieci z rodzin pracowniczych.

Kryzys rodziny, to kryzys szans na budowę zdrowego, demokratycznego społeczeństwa.

NSZZ "Solidarność" żąda od władz państwowych zaniechania polityki destrukcji wobec rodziny i podjęcia konkretnych działań pomocowych :

1. *Prowadzenia polityki płacowej zapewniającej samowystarczalność ekonomiczną rodzin pracowniczych .*

Dla realizacji tego postulatu należy odstąpić od wszelkich administracyjnych metod blokowania wzrostu płac. Środki na wynagrodzenia należy kształtować w drodze układów zbiorowych pracy.

Układy zbiorowe winny być zawierane na zasadach określonych w *Pakcie o Przedsiębiorstwie Państwowym* przez organizacje, których reprezentatywność określona będzie zgodnie z ustaleniami *Paktu o Przedsiębiorstwie...* działu XI Kodeksu pracy łącznie z odpowiednimi rozporządzeniami wykonawczymi.

Urząd Antymonopolowy określić powinien listę przedsiębiorstw znajdujących się w pozycji monopolisty, których układy zbiorowe pracy podlegałyby zatwierdzeniu przez Trójstronną Komisję ds. Społeczno-Gospodarczych.

W przypadku pracowników cywilnej sfery budżetowej konieczne jest wcześniejsze urealnienie poziomu bazowego płac i likwidacja limitów wynagrodzeń (odpowiednik p.p.w.w.)

2. Zwiększenia środków na aktywne zwalczanie bezrobocia.

Winno być ono połączone z wprowadzeniem w życie polityki regionalnej. Zawarte z naszym Związkiem porozumienia dotyczące restrukturyzacji Wałbrzycha, Łodzi czy Mielca nadal czekają na realizację.

3. Wprowadzenia prorodzinnego systemu podatkowego.

NSZZ "Solidarność" postuluje zwiększenie wysokości kwoty wolnej od podatku w zależności od liczby niepracujących członków rodziny. Kwota ta powinna osiągnąć minimum socjalne na osobę w rodzinie.

Harmonogram dochodzenia do progu zerowego opodatkowania równego minimum socjalnemu dla danego typu rodzin winien być wynegocjowany między partnerami społecznymi, jednakże rozkład w czasie tego procesu nie powinien przekraczać 2 lat.

Przez ten czas należy :

- a) zrezygnować z poboru zaliczek na poczet podatku od tych płatników, których dochód podzielony na członków rodziny nie osiąga chronionego i określonego przez ustawodawcę minimum. Wysokość tego minimum winna być przedmiotem negocjacji z partnerami społecznymi tak jak płaca minimalna. Zaniechanie poboru zaliczek byłoby zrekompensowane mniejszą kwotą wypłacanych zasiłków okresowych z budżetu państwa;

- b) wprowadzić dla wszystkich płatników podatku ulgę z tytułu kosztów dojazdu do pracy. Koszty dojazdów do pracy - uwzględniając tylko wzrost taryf pasażerskich PKP, PKS oraz komunikacji miejskiej - znacznie wzrosły, ponieważ tempo wzrostu taryf, zwłaszcza na krótkich trasach, było wyższe od średniego tempa wzrostu cen towarów i usług. Wartość tych usług mogłaby zostać określona i włączona do kwoty wolnej od podatku lub odliczona indywidualnie, bądź odliczana od podatku w ustalonej wysokości;
- c) wprowadzić dodatkową ulgę dla osób, które mieszkają w rejonach zagrożonych wysokim bezrobociem, a podjęły pracę poza tym obszarem. Ulga w rozliczeniu rocznym w ustalonej kwocie byłaby elementem polityki regionalnej zmniejszającej bezrobocie i zachęcałaby do podjęcia pracy;
- d) przeprowadzić waloryzację progów podatkowych na 1994 r., likwidując skutki zamrożenia skali podatkowej na rok 1993.

4. Wprowadzenia minimalnego dochodu gwarantowanego.

Prorodzinny system podatkowy opisany w punkcie 3, da szansę wychycenia poprzez izby skarbowe rodzin o dochodach niższych niż minimum socjalne. Rodziny te winny otrzymać pomoc, będącą różnicą między uzyskiwanym dochodem a minimalnym dochodem gwarantowanym, wynegocjowanym przez partnerów społecznych w Komisji Trójstronnej i dążącym do wysokości minimum socjalnego.

5. Przywrócenia niezbędnej, a wynikającej z ustawy pomocy dla kobiet w ciąży.

Wymaga to korekty ustawy budżetowej na rok bieżący i właściwego oszacowania potrzeb na rok przyszły oraz cofnięcia zarządzenia, ograniczającego liczbę wypłat zasiłków do 2 w okresie ciąży i 2 po porodzie.

6. Przywrócenia osłon socjalnych z tytułu wzrostu cen energii elektrycznej, gazu i czynszów, rozwiązanie problemu półtorarocznych zadłużeń w realizowaniu płatności.

Udział łącznych kosztów opłat energetycznych (energia elektryczna, gaz, co i cw.) w budżetach rodzinnych stale rośnie. Szczególnie widoczne jest to w budżetach rodzin o najniższych dochodach, gdzie udział tych opłat wynosi 12 do 18%. Równocześnie stale wzrasta w budżetach rodzin kwota nie płaconych należności energetycznych. Wzrost cen nośników energii powoduje wzrost inflacji. Nie jest natomiast związany z polityką oszczędzania energii - brak takich mechanizmów. Należy wprowadzić ekonomiczne zachęty do oszczędzania energii (system rozliczeń), przygotować program oddłużenia rodzin najuboższych, nie z własnej woli nie płaćących czynszu i nie uiszczających opłat za świadczenia energetyczne, przewidzieć wyodrębnione środki na pomoc mieszkaniową.

7. Przygotowania programu stymulującego rozwój budownictwa mieszkaniowego (niskie kredyty) oraz programu pomocy bezdomnym.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego spowoduje stopniowe zwalnianie lokali o niższym standardzie, które po wyremontowaniu będą mogły stanowić bazę lokali socjalnych. Należy wspierać wszelkie inicjatywy społeczne organizowania noclegowni, stołówek i łaźni dla bezdomnych.

8. Reformy ubezpieczeń społecznych.

W szczególności wymaga to pilnego nadania osobowości prawnej ZUS, podziału Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na odrębne fundusze w zależności od rodzaju ryzyk, zróżnicowanie składki ubezpieczenia od wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od stopnia zagrożeń, wprowadzenia trójfilarowego systemu ubezpieczeń emerytalnych i indywidualnych kart ubezpieczenia, wprowadzenia nadzoru społecznego nad funkcjonowaniem ZUS wg rozwiązań MOP.

9. Wprowadzenie ubezpieczeń zdrowotnych.

Związek opracował projekt ustawy, decentralizującej i usprawniającej system ochrony zdrowotnej społeczeństwa 2 lata temu. Projekt uzyskał pozytywną ocenę Sejmowej Komisji Zdrowia. Do dziś brak konkretnych decyzji politycznych w tej sprawie.

10. Zwiększenia środków na funkcjonowanie oświaty, nauki, kultury i ochrony zdrowia zgodnie ze standartami europejskimi.

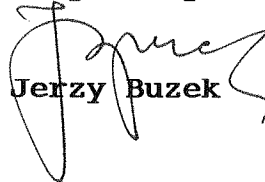
Niezbędne jest określenie docelowego procentu produktu krajowego brutto, przeznaczanego na funkcjonowanie każdej z tych dziedzin i ustalenie harmonogramu dochodzenia do tej wielkości w drodze negocjacji między partnerami społecznymi.

Związek wszelkimi dostępnymi środkami będzie walczył o realizację postawionych postulatów.

VI Krajowy Zjazd Delegatów
NSZZ "Solidarność"

Mielec, 1.10.1994 r.

Przewodniczący Prezydium Zjazdu

Jerzy Buzek